

MAKALENİN YAZARLARI:

DELDAL Y. Bayezit¹, AYDOĞDU Yusuf², YILMAZ Serap³, DELDAL Nuray⁴

1- Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Kuruluşları Yöneticiliği

2- Bahçelievler Yunus Emre İmam-Hatip Ortaokulu Müdür Yardımcısı,

3- Memorial Hizmet Hastanesi,

4- İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü

AMAÇ: Eğitim/Öğretim çağındaki normal öğrencilerin engelli akranlarına karşı tutum ve davranışlarının gözlemlenmesi ve farkındalık boyutunun incelenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM: Bu Araştırmada İstanbul iline bağlı, Bahçelievler, Bakırköy, Küçükçekmece, Bağcılar, Güngören de ikametgâh eden (250) Öğretmene çoktan seçmeli 9 mülakat sorusu sorulmuş olup literatürü ile sınırlandırılmıştır. Bulunan veriler araştırmaya olduğu gibi aktarılmış olup oranlama ve yüzdeler matematiksel yüzde yöntemine göre yapılmıştır. Araştırmada üçlü likert soru tipi kullanılmıştır.

BULGULAR: Bu araştırma, Eğitim/Öğretim çağındaki öğrencilerin engelli akranlarına karşı tutum ve davranışlarının gözlemlenmesi ve farkındalık boyutunun incelenmesi amacıyla konu ile ilgili daha önceden hazırlanmış 9 mülakat sorusu öğretmenlere sorulmuş olup bu sorulara yönelik (Evet Katılıyorum-Hayır Katılmıyorum ve Kısmen Katılıyorum) cevapları ile sonuçlar yüzde olarak gösterilmiş ve mülakat ile elde edilen bulgular araştırmaya olduğu gibi aktarılmıştır.

Mülakat neticesinde çeşitli sorular sorulmuş olup Öğretmenlerin kişisel fikirleri, görüşleri alınmıştır. Bu bağlamda bir soru (250) öğretmene sorulmuş olup (%100) üzerinden değerlendirme yapılmıştır. (Evet Katılıyorum. Hayır, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum Cevabı veren kişi sayısı /250)x100 =%?)=Evet Katılıyorum, Hayır Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum.

1) Sınıfınızda bulunan hafif zihinsel engelli kaynaştırma öğrencisi veya fiziksel engelli öğrencinizin başka öğrenciler tarafından rencide edici sözlü saldırıya maruz kaldığını düşünebiliriz diye sorulmuştur. Alınan cevaplar, (250) üniversite mezunu öğretmenden (52) kişi Evet katılıyorum demiş (%20,8). Kısmen katılıyorum diyen Öğretmen sayısı (110) kişi (%44). Hayır, katılmıyorum diyen Öğretmen sayısı (88) kişi (%35,2) olarak bulunmuştur.

2) Sınıfınızda Eğitim/Öğretim alan öğrencilerin engelli öğrenci arkadaşlarının sorunları hakkında yeterince bilgiye sahip oldukları düşünülmektedir diye sorulmuştur. (250) Üniversite mezunu öğretmenden (30) kişi Evet katılıyorum cevabı vermiş (%12). Hayır, katılmıyorum cevabı veren öğretmen sayısı (177) kişidir (%70,8). Kısmen katılıyorum diyen öğretmen sayısı (43) kişi ile (%17,2), olarak bulunmuştur.

3) Kendini koruyamayan fiziksel yâda zihinsel engelli bir öğrenciniz diğer öğrenciler tarafından sınıf ortamında yâda okul bahçesinde ufak fiziksel şiddetlere maruz kaldığı düşünülmektedir diye sorulmuştur. Araştırmaya katılan (250) öğretmenden (48) kişi Evet katılıyorum cevabı vermiştir. (%19,2). Kısmen katılıyorum diyen öğretmen sayısı (102) kişi (%40,8). Hayır, katılmıyorum diye cevap veren öğretmen sayısı (130) bu da (%52) olarak ortaya çıkmıştır.

4) Öğrencilerinizin her türlü engelli bireye karşı nasıl davranması gerektiği, farkındalık algılarının gayet iyi ve bilinçli olduğu söylenebilir diye sorulmuştur. Alınan cevaplar şu şekildedir; (250) öğretmenden (17) kişi Evet katılıyorum cevabı vermiş (%6,8). Kısmen Katılıyorum diyen kişi sayısı 25 kişi (%10). Hayır, katılmıyorum cevabı veren kişi sayısı (208) ile (%83,2) olarak bulunmuştur.

5) Bir öğretmen olarak okulda bulunan engelli bireylerin farkındalığının artması için normal öğrencilere yönelik yeterince seminer, toplantı, eğitici ve öğretici uygulamalar yapıldığı söylenebilir diye sorulmuştur. Alınan cevaplar şu şekildedir; (250) Öğretmenden (22) kişi Evet katılıyorum cevabı vermiş (%8,8). Hayır, katılmıyorum diyen kişi sayısı (221) ile (%88,4). Kısmen katılıyorum diyen öğretmen sayısı (7) olmuştur. (%2,8)olarak bulunmuştur.

6) Bir öğretmen olarak; toplumun bir parçası olan engelli bireylerin her türlü haklarına saygılı, yardım sever, hoş görülü, yapıcı davran ve tutum içinde olan yeni bir nesil yetişmektedir diye sorulmuştur. Katılımcılardan (72) kişi Evet katılıyorum cevabını vermiştir (%28,8). Kısmen katılıyorum diyen öğretmen sayısı (79) kişidir (%31,6) olarak bulunmuştur. Hayır katılmıyorum diyen öğretmen sayısı (99) kişi, yüzdeler dilimdeki yeri ise (%39,6)

7) Genel olarak öğrencilerin engelli akranlarına karşı davranış ve tutumları kötüdür ve onların farkında değildir diye sorulmuştur. (250) Öğretmenden (72) Evet katılıyorum cevabı vermiştir (%28,8). Kısmen katılıyorum diyen öğretmen sayısı (112) kişi (%44,8). Hayır, katılmıyorum diyen öğretmen sayısı (66) kişi (%26,4) olarak bulunmuştur.

8) Kapalı, açık ortamda yâda görsel, yazılı medyada engelliler için yapılan pozitif bilgi verici reklamların toplumdaki bireylerin farkında lığının artmasına ve normal bireylerin engelliler için daha fazla hoşgörülü, yardımsever olmalarına katkı sağlayacaktır diye sorulmuştur. Katılan öğretmenlerden (207) kişi Evet katılıyorum cevabı vermiş, (%82,8). Hayır katılmıyorum cevabı veren (12) kişi, (%4,8). Kısmen katılıyorum diyen öğretmen sayısı (31) kişi ile (%12,4) olarak bulunmuştur.

9) Eğitimsizlik sebebi ile normal öğrencilerin engellilik kavramı ile engelli akranlarının farkında bile olmadığını söyleyebiliriz diye sorulmuştur. Katılımcı öğretmenlerden, (241) kişi Evet katılıyorum cevabı vermiştir (%96,4). Kısmen katılıyorum diyen öğretmen sayısı (9) olarak bulunmuş (%3,6) olarak çıkmıştır.

SONUÇ:

Ana sınıfından başlayan eğitim/öğretim hayatının, yaşamın içinde bir gerçek olan engelli bireyler için normal akranlarının farkındalık boyutunun araştırıldığı bu çalışmada öğrencilerin farkında lığı incelenmiştir. Türkiye de ilk defa yapılan bu araştırmada bulunan sonuçlar yeni yetişmekte olan nesillerin farkındalık boyutunun çok düşük ve bir o kadar umursamaz olduğu görülmüştür.

Araştırmada bulunan sonuçlar madde halinde aşağıda belirtilmiştir.

Bulunan sonuçlardan en dikkat çeken normal öğrencilerin aralarına aldıkları fiziksel ve zihinsel kaynaştırma öğrencilerine kısmende olsa istenmeyen kötü sözler ile engelli

arkadaşlarını üzdükleri, rencide ettikleri, onların istemedikleri halde onlar ile kötü bir şekilde şakalaştıkları görülmüştür. 110 öğretmen kısmen cevap vermiş (%44).

Bulunan bir diğer sonuç ise öğrencilerin engelli arkadaşlarının engeli ve sorunları hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Araştırmada ulaştığımız en kritik bilgi ise kendini koruyamayan zihinsel ve fiziksel engelli öğrencilerin ufakta olsa çeşitli şiddetlere maruz kaldığı görülmüştür.

Öğrencilerin engelli akranlarına nasıl davranmaları gerektiği ve engellilere karşı farkındalıklarının yüksek olmadığı sonucu bulunmuştur. Oran (208) öğretmen (%83,2). Araştırmada Bulunan en önemli sonuçlardan biride okullarda engelli öğrencilerin farkındalıklarının artırılması için normal öğrencilere seminer, toplantı, eğitici ve öğretici uygulamaların yapılmadığı görülmüştür. Oran; 221 öğretmen (%88,4)

Bulunan diğer sonuçlar ise; Yetişmekte olan yeni neslin engelli bireylerin haklarına pek saygılı olmadıkları, davranış ve tutumlarının iyi yönde olumlu olmadığı ve farkındalıklarının daha az olduğu görülmüştür. Engellilerin toplumda farkındalıklarını arttıracak, medya reklamları, radyo ve Tv, panolar ve afişler ile yapılan iyilik reklamlarının farkındalıkları arttıracığı öğrencilerin daha fazla bilinçleneceği sonucu çıkmıştır. Son olarak bulunan diğer bir sonuç ise Eğitimin eksikliğidir. Eğitimsizliğin farkında lığı azalttığı hoş görü ve iyilik duygularını körelttiği sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER;

Bu araştırmada bulunan sonuçlara göre; Ana sınıfından başlayıp üniversite hayatına kadar engellilerin farkındalıklarının artırılması ve diğer bireylerinde bunu algılayıp olumlu,yapıcı ve yardımsever bir davranış geliştirmeleri sağlanmalıdır. Eğitim eksikliğinin, farkında lığın artmasını engellediği bu yüzden eğitim alanında okullarda mutlaka bilinçlendirici seminer ve konu ile ilgili çalışmaların yapılması sağlanmalıdır. Engellileri toplumda anlayışla karşılanması için yeni yetişen bireylerin okullarda dönem dönem farkındalık eğitimi verilmesi gerekmektedir. Devlet gerekli durumlarda engellilerin toplumda farkında lığını arttıracak kamu spotlarını fazlalaştırması gerekmektedir.

Engellileri koruyacak, onların zarar görmesini engelleyecek bir farkında lığın, mekanizmanın okullarda kurulması gerekmektedir. Engelli bireylerin toplumda farkında lığını arttıracak daha fazla TV ve radyo yayınları, program, spot reklam, açık hava panoları, billboardların daha fazla farkında lığı arttırıcı iyilik reklamlarının ve yayınlarının yapılması gerekmektedir. Böylece toplumun bilinç seviyesinde daha fazla artış sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, Sosyal, Psikolojik, Şiddet, Eğitim, Tutumlar, Davranışlar! 2. Uluslar Arası Avrasya Pozitif Psikoloji kongresi (12-14) Mayıs 2017, Üsküdar Üniversitesinde Sözlü Bildiri olarak Yıldırım Bayezit DELDAL tarafından sunulmuştur.